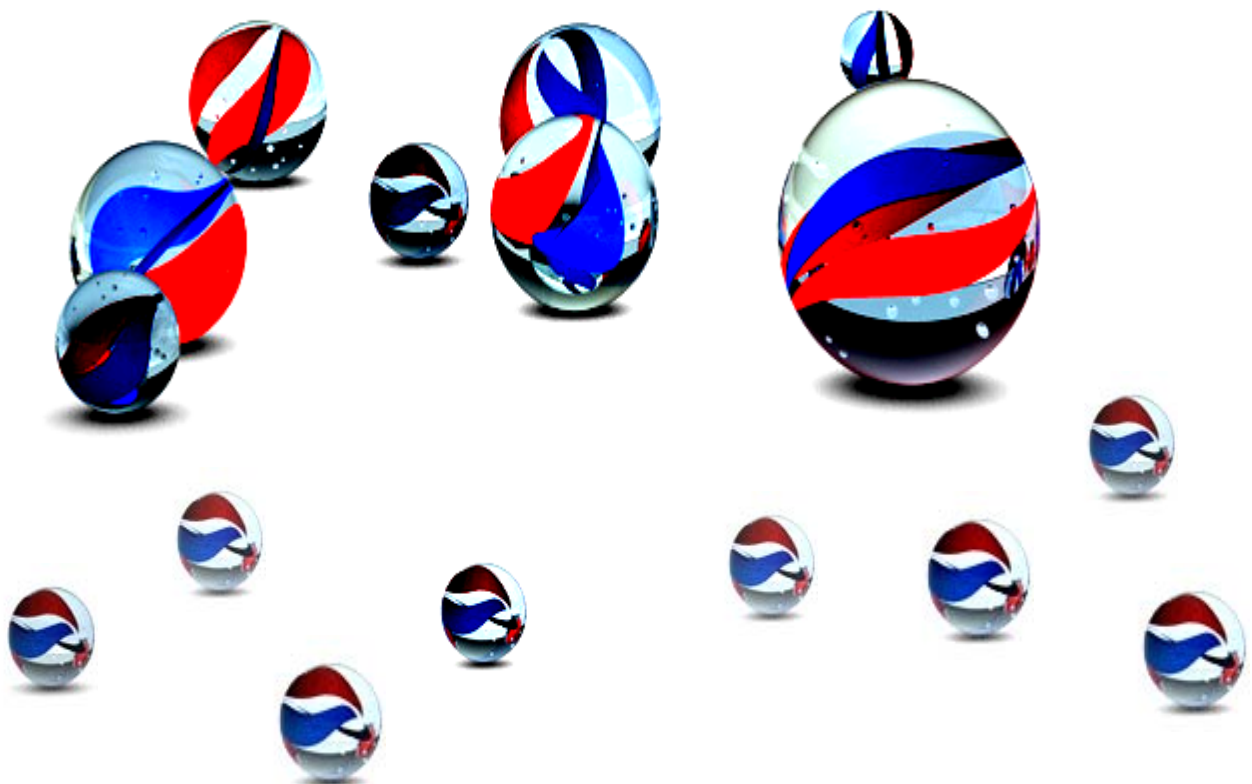

Notitie speelbeleid

Evaluatie notitie "Wijken voor Spelen"

en de aanpak in dorpen en wijken

2008

Inhoud

Inleiding

1. Evaluatie notitie "wijken voor spelen" 1997	3
2. Conclusie	6
3. Nieuwe ontwikkelingen	7
4. Oplossingen in nieuw beleid	9
5. De knikkermethode	13
6. Aanbeveling	16

Inleiding

De notitie "wijken voor spelen" is geschreven in 1997. In grote lijnen wordt nog steeds naar de uitgangspunten van de notitie gehandeld maar in de loop van de tijd zijn er ook een aantal dingen veranderd. Dit onder invloed van nieuwe inzichten betreffende speelvelden, het attractiebesluit, de 3% norm, het aanbestedingsbeleid en het probleem van bewegingsarmoede onder kinderen. Daarom vinden we het nodig om de oude notitie te evalueren. Uit deze evaluatie vloeien aanbevelingen voort voor onze huidige aanpak en de toekomstige aanpak voor speelplannen.

1. Evaluatie notitie "wijken voor spelen" 1997

Hieronder volgt een samenvatting van de hoofdpunten uit de notitie "wijken voor Spelen". De samenvatting wordt puntsgewijs behandeld met meteen daarna wat er tot op heden tot stand is gekomen. Om onduidelijkheid te voorkomen zijn de teksten van de samenvatting van de notitie omlíjnd.

Doelstelling:

A. Een bijdrage leveren aan de evenwichtige ontwikkeling van jeugdigen door samen met de direct betrokkenen te werken aan een planmatige inventarisatie en beoordeling van de speelruimte in de woonomgeving. Op basis van geconstateerde tekorten aanvullende voorzieningen te realiseren en te beheren.

De bijdrage die wij leveren aan de evenwichtige ontwikkeling van jeugdigen is niet meetbaar. Wel is er binnen de gemeente Smallingerland altijd een actief speelbeleid geweest.

Een speelplan komt tot stand door samenwerking met dorpsbelang of wijkraad. De MOS doet een inventarisatie van wensen bij bewoners en de werkgroepjes spelen die er soms al rond een speelveld ontstaan zijn. Zowel bij de inventarisatie als in de uiteindelijke keuze van speeltoestellen worden kinderen actief betrokken. In de wijkatlas (tevredenheids onderzoek) krijgt spelen van bewoners een waardering van 6.4. (2006) Dit was in 2001 een 6.2 en in 2003 een 6.3. Er is dus een opgaande lijn.

B. Het tot stand brengen van een integrale beleidsontwikkeling en een gecoördineerde beleidsuitvoering op basis van een planmatige inventarisatie en beoordeling van de speelruimte in de gemeente, teneinde te komen tot een effectieve inzet van bestaande middelen van speelruimte en speelvoorzieningen binnen het kader van integraal wijkbeheer.

De integrale beleidsontwikkeling heeft vorm gekregen door afstemming, overleg en samenwerking met de verschillende beleidsterreinen en afdelingen. Op beleidsniveau door integrale afstemming met jeugd-, sport-, WMO-, onderwijs-, groen-, milieu en het veiligheidsbeleid. In de uitvoering door de integrale aanpak met de verschillende clusters van openbare werken en de samenwerking met ontwikkeling en communicatie.

Het effect van deze integrale samenwerking is vooral zichtbaar in het doegroen van het Slingepark waar verschillende vormen van sport en spel in de openbare ruimte tot een verhoogd gebruik van het park en tot meer bewegingsactiviteiten van zowel jeugdigen als volwassenen hebben geleid.

Binnen de samenwerking met groen en milieu is ook de structurele oplossing voor natte speelvelden tot stand gekomen. De afdeling milieu laat nog een onderzoek doen naar de mogelijkheid van een waterspeelpark dat we (bij een positieve uitkomst) ook weer gezamenlijk tot uitvoering zullen brengen. Afstemming op beleidsniveau met de afdeling ontwikkeling moet nog verder vorm krijgen.

Inhoud:

Buiten spelen heeft positieve effecten op de sociaal-emotionele, fysieke en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Kinderen maken vrienden als ze buiten spelen, kunnen zich buiten vrij uiten en leren veel over de manier waarop zij met andere kinderen moeten omgaan.

Deze uitgangspunten zijn niet veranderd en hanteren we nog steeds als basis voor het gemeentelijk speelbeleid.

Functies:

1 - Een structureel beleid t.a.v. aanleg, reconstructie, sanering, onderhoud, beheer en instandhouding van speelvoorzieningen

- De reconstructie, sanering en de instandhouding van de speelvelden is vastgesteld in het "meerjarenplan speelvoorzieningen 2007 – 2011". De planmatige uitvoering gebeurt in goed overleg en nauwe samenwerking met wijkbeheer.

- Structureel onderhoud, beheer, fysieke inspectie en keuring gebeurt door wijkbeheer. (Jaarrapportage Wijkbeheer).

- In Drachten zit op veel plaatsen de leemlaag een halve meter onder het maaiveld. Dit geeft na regenbuien langdurige wateroverlast op veel speelvelden. Het draineren en onderhouden van de drainage gebeurde tot nu op ad-hoc basis en uit verschillende budgetten. De in het "Waterplan Smallerland" genoemde maatregelen zullen de komende jaren dit probleem structureel gaan oplossen. (notitie Smelne's Wetterwrâld; afdeling milieu/ wetterskip Fryslan)
(5.1 onderzoek naar het verbeteren van het hydraulisch functioneren watersysteem; is afgerond).
(5.2 uitvoeren maatregelen die hieruit voortvloeien; 3 jarig uitvoeringsplan + structureel onderhoud).

2 - Richtlijnen ter toetsing van bewonersinitiatieven en gemeentelijke plannen.

- In het kort de richtlijnen voor bewonersinitiatieven;
 - Moet een door omwonenden breed gedragen initiatief zijn
 - Moeten, indien mogelijk, door en samen met de bewoners tot stand komen
 - Mogen niet in strijd zijn met gemeentelijke plannen en ontwikkelingen
 - Moeten niet strijdig zijn met het speelbeleid en inrichting openbare ruimte
 - Moeten financieel haalbaar zijn binnen de gemeentelijke budgetten
- Bewonersinitiatieven worden besproken in het maandelijks overleg met wijkbeheer en de afdeling groen op basis van de ontwikkelde richtlijnen. Ook komen bewonersinitiatieven binnen via aanvragen voor het buurtbudget. Hier worden dezelfde richtlijnen toegepast.

3 - Een leidraad voor de inrichting van openbare ruimte in bestemmingsplannen

Zie analysemethode (pag.5)

4 - Een inventarisatie van de aanwezige ruimte en de spreiding daarvan.

De voorgestelde analysemethode ↓ wordt in de praktijk niet gebruikt. Door verschillende ontwikkelingen in de afgelopen 10 jaar is er een nieuwe methode ontwikkeld. (zie pag. 13)

5 - De benodigde financiële middelen.

Het huidige budget is voldoende om de functies van de huidige voorraad speelvelden en speeltoestellen in stand te houden en het beleid uit te voeren (zie bijlage) Wel komen er door nieuwbouwwijken steeds meer velden bij. Voor instandhouding en vervanging zal op termijn het budget moeten worden verhoogd. In 2010 zal het college geadviseerd worden het budget te verhogen.

Analysemethode:

Op basis van de wijk- c.q. dorpskaarten zal een analysemethode ontwikkeld worden op grond waarvan aangegeven kan worden:

- De speelwaarde van de totale woonomgeving.
- De speelwaarde van de formele speelplekken.
- Toetsing aan criteria zoals benoemd in het speelruimtebeleid.

Deze basis zal gebruikt worden voor prioriteitstelling.

In de beleidsnotitie uit 1997 werd voorgesteld om de analysemethode te gebruiken voor de planning en inrichting van speelvelden. Hiermee wordt gekeken naar het aantal speelvelden per wijk in vergelijking met het aantal kinderen. Dit wordt berekend door op een wijkkaart overlappende cirkels te tekenen. Daarna wordt gekeken hoeveel kinderen uit de verschillende doelgroepen binnen elke cirkel wonen. Per oplopende leeftijdsgroep kunnen de speelvelden steeds verder van het ouderlijke huis verwijderd liggen. Op basis daarvan worden het aantal speelvelden en speeltoestellen gepland.

Deze methode is echter in bestaande wijken niet haalbaar omdat er geen vrije keuze is in openbare ruimte die kan worden ingericht als speelveld. Speelvelden moeten dan soms worden aangelegd op plaatsen waar nu bebouwing is. Daarnaast is de dekking door verloop in de leeftijd van de doelgroep (kinderen worden tieners of kinderen verhuizen) continu aan verandering onderhevig.

In nieuwbouwwijken zouden we een goede dekking kunnen plannen voor de speelvelden maar hier is nog niet duidelijk hoe groot de doelgroep wordt en wat de leeftijdsopbouw is.

Zo zijn bijvoorbeeld, in tegenstelling tot verwacht, in het Fennepark veel jonge gezinnen met kinderen komen wonen.

Daarnaast is de analysemethode behoorlijk arbeidsintensief omdat de bevolkingsgegevens uit de wijkatlas niet kunnen worden gebruikt. Binnen een cirkel moeten op straat en huisnummer leeftijdsgegevens worden opgevraagd. Dit moet dan minimaal elke 2 jaar gebeuren voor 26 wijken en dorpen terwijl de cijfers uit de wijkatlas beschikbaar zijn.

Kortom de analysemethode is in theorie een prachtige methode maar blijkt in de praktijk niet of nauwelijks toepasbaar. Daarom is de analysemethode nooit gebruikt en is op basis van verschillende ontwikkelingen en praktische overwegingen binnen Smallingerland een nieuwe methode ontwikkeld. (zie hoofdstuk 5)

Bewonersparticipatie, ook de jeugdigen zelf dienen actief gehoord te worden.

Voorheen lag de keuze voor de toestellen geheel bij bewoners. Daardoor kwam er niet veel nieuws op de velden. Kinderen kiezen vaak voor toestellen die ze kennen en ouders vinden in de eerste instantie een glijbaan zonder trapje om boven te komen levensgevaarlijk. Dat je met een klimnet of klimwandje ipv een trapje, speelfuncties toevoegt aan een toestel vergt veel discussie en overredingskracht.

Ook wordt er gekozen voor dubbele speelaanleidingen. Bijvoorbeeld 2 x schommelen op zowel een schommel als aan een touw. Daardoor worden andere speelfuncties vergeten.

Bewoners kiezen vaker voor kwantiteit dan voor de kwaliteit als ze zelf de toestellen mogen uitzoeken. Ook kiezen ze voor 3 of meer leveranciers die mogen plaatsen op 1 veld als deze maar de goedkoopste is. Dit geeft een rommelig geheel.

Door deze manier van werken werden er ook toestellen gekocht bij leveranciers die inmiddels failliet of gestopt zijn. Hierdoor konden we geen aanspraak meer maken op service en garantie. Ook een behoorlijk aantal houten toestellen had een levensduur van maar 5 jaar terwijl alle toestellen die nu geplaatst worden een levensduur hebben van minimaal 10 jaar en ook veel minder onderhoud vragen.

2. Conclusie

Is er gebeurd wat we in 1997 beloofd hebben?

- Qua inhoud zijn de uitgangspunten zoals die in de notitie "Wijken voor Spelen" zijn benoemd nog steeds actueel. Dit blijven ook nu de uitgangspunten van het gemeentelijke speelbeleid.
- Een structureel beleid t.a.v. aanleg, reconstructie, sanering, onderhoud, beheer en instandhouding is ontwikkeld en wordt in de praktijk toegepast.
- De komende drie jaar wordt een inhaalslag gemaakt m.b.t. de drainage van de speelvelden en wordt er een structureel onderhoudsplan opgesteld.
- De richtlijnen waarop bewonersinitiatieven getoetst worden zijn ontwikkeld en worden toegepast.
- De leidraad voor de inrichting van de openbare ruimte moet nog worden opgenomen in het programma van eisen van bestemmingsplannen.
- De analysemethode zoals is voorgesteld in de notitie, is niet goed bruikbaar. Daarom is er een nieuwe methode ontwikkeld.
- Het beschikbare budget is nu nog voldoende maar zal door onderhoud en vervanging van de speeltoestellen in de nieuwe wijken moeten worden opgehoogd. Daarom zal over 2 jaar het meerjarenplan speelvoorzieningen geactualiseerd worden (zie bijlage).
- De doelstellingen zoals omschreven zijn behaald.
- Er is voldoende bewonersparticipatie. In het bijzonder participatie van de gebruikers.

3. Nieuwe ontwikkelingen

De laatste 10 jaar hebben de volgende ontwikkelingen plaatsgevonden.

Nieuwe inzichten betreffende speelvelden

Was het voorheen zo dat er voor zo veel mogelijk kinderen op korte afstand een speelveldje werd ingericht, tegenwoordig wordt het belangrijk gevonden om grote speelvelden (met alle speelfuncties) centraal in de wijk aan te leggen. Deze speelvelden hebben tevens een ontmoetingsfunctie voor jong en oud en bevordert de sociale cohesie in de wijk. De populariteit (gebruiksintentie) van een speelveld stijgt als er spectaculaire speeltoestellen staan en er (veel) andere kinderen zijn om mee te praten en te spelen. Voorwaarde is wel dat de route naar speelvelden verkeersveilig is en speelvelden in een omgeving liggen waar voldoende sociale controle is.

Dat buitenspelen positieve effecten heeft op de sociaal-emotionele, fysieke en cognitieve ontwikkeling van kinderen werd ook al benoemd in de notitie "Wijken voor spelen". Kinderen maken vrienden als ze buiten spelen, kunnen zich buiten vrij uiten en leren veel over de manier waarop zij met andere kinderen moeten omgaan.

Nieuw onderzoek bevestigt dit beeld maar gaat nog verder. Zo is de afgelopen jaren gebleken dat kinderen die in hun jeugd veel buiten spelen en bewegen, als volwassene ook meer buiten bewegen. Daarnaast zijn er veel aanwijzingen dat het buiten spelen van kinderen de leefbaarheid van de buurt zeer ten goede komt. Doordat kinderen snel contacten leggen, bouwen ze hun eigen netwerk op in de buurt. Daarbij betrekken ze als vanzelfsprekend ook hun ouders. Ouders van kinderen die regelmatig alleen buiten spelen, kennen hun buurtgenoten dan ook beter en organiseren vaker een gezamenlijke activiteit met andere buurtgenoten.

Kindermishandeling kan vaak al verminderen en stoppen als kinderen veilig buiten kunnen spelen. Een overbelaste moeder, in een te klein huis met hyperactieve kinderen, zal minder belast worden als kinderen buiten zijn. Bovendien kunnen verwaarloosde kinderen door gebrek aan aandacht en spel, buiten in contact komen met andere kinderen, extra aandacht krijgen, en eerder gesignaleerd worden. Isolement, het sleutelwoord bij kindermishandeling, kan spelenderwijs worden verminderd door contacten in de buurt, of in de speeltuin. (Rensen 1998). Verder heeft buiten spelen (de buurt kennen en zich betrokken voelen) een positieve invloed op het voorkomen van vandalisme en kleine criminaliteit. (De Winter en Kroneman, 1998). En last but not least. Spelen is gewoon erg leuk.

Ook tieners hebben behoefte aan spel materiaal om vorm te geven aan hun wereld. Als dit materiaal ontbreekt, gaan ze op zoek naar vervangende objecten zoals verkeersborden, bloembakken en ander straatmeubilair. Daarom is het raadzaam om tieners naast speelplekken ook bespeelbare kunstwerken, erf afscheidingen met beloopbare muurtjes en doegroen ipv kijkgroen aan te bieden.

Overgewicht

Relatie sport

Ivm met het stijgende overgewicht zal bewegen in de openbare ruimte de komende jaren steeds meer aandacht krijgen. Het is belangrijk om laagdrempelig speel en sporttoestellen voor alle leeftijden, dus ook ouderen, op wijkniveau aan te bieden. Uit onderzoek blijkt dat, hoe meer mogelijkheden er in de wijk zijn voor sport en spel, hoe meer gebruik daarvan wordt gemaakt. Voor jonge kinderen is dit extra belangrijk omdat het dagelijks bewegen effect heeft op het beweeggedrag op latere leeftijd. Het JGZ-team adviseert het stimuleren van sport- en wijkgerichte activiteiten en speelplekken in de wijken (Jaarrapportage GGD Fryslan 2008)

De 3% norm

Hoewel er geen wettelijke norm is voor het buitenspelen, wordt in Nederland gewerkt met de 3% norm. Dit is een nieuwe norm die is aangegeven door NUSO en Jantje Beton. Het ministerie van VROM heeft deze norm overgenomen.

Het is de bedoeling dat zowel in nieuwbouwwijken als ook in bestaande wijken 3% van de openbare ruimte wordt gereserveerd voor formele speelruimte. De norm komt neer op 300 m² buitenspeelruimte per hectare. Dit is 3 procent van de totale oppervlakte van een woongebied.

Het is niet de bedoeling dat deze 3% speelruimte versnipperd ligt over de wijk maar wordt gereserveerd voor een aantal centrale speelvelden. Overigens is in een stedelijk gebied de 3% norm belangrijker dan in een ruim opgezette wijk. In de dorpen en ruime wijken hebben kinderen veel meer plekken om te spelen dan alleen de speelvelden.

De afdeling ontwikkeling is bezig met de uitwerking van het programma van eisen voor nieuwbouwwijken en zal de 3% norm hierin opnemen.

Veiligheidsbeleid

Ook vanuit het keurmerk veilig wonen wordt ruimte voor spelen standaard meegenomen

Attractiebesluit

Het attractiebesluit valt sinds 2003 onder de warenwet en heet officieel: warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen. De afgelopen 10 jaar zijn de regels waaraan speeltoestellen moeten voldoen behoorlijk aangescherpt. Zo is de obstakelvrije ruimte rondom een speeltoestel groter geworden waardoor we minder speeltoestellen op een klein veld kunnen plaatsen.

Aanbestedingsbeleid

Doel van de richtlijnen is overheidsopdrachten voor alle bedrijven openstellen, zodat alle bedrijven gelijke kansen hebben.

4. Oplossingen in nieuw beleid.

Nieuwe inzichten betreffende inrichting speelvelden

Invulling bestaande speelvelden

Momenteel wordt gewerkt met de leeftijdsgegevens uit de wijkatlas. Ook nemen we de waarderingscijfers mee die bewoners geven aan spelen. Globaal kijken we ook naar het aantal speelvelden en toestellen per aantal kinderen. Globaal omdat het ene speelveld veel groter is dan het andere en omdat een wipkip en een groot combinatietoestel beide in cijfers worden weergegeven als 1 speeltoestel. Toch hanteren we als uitgangspunt het landelijke gemiddelde van 1 speelveld op 60 kinderen en een gemiddelde van 3 speeltoestellen op 1 veld. Dit is een gemiddelde van 20 kinderen per toestel (NUSO).

Binnen de gemeente Smallingerland komen we rond het landelijke gemiddelde uit. Per wijk of dorp zijn er soms afwijkingen naar boven of beneden. De komende jaren zal dit worden rechtgetrokken.

Landelijk is er een beweging in gang gezet naar meer grote speelvelden waar alle speelfuncties evenwichtig aanwezig zijn. We kiezen nu vaker voor een toestel met meerdere speelfuncties in plaats van meerdere kleine toestellen. Dit om veel ruimte op het veld open te laten voor balspel of andere spelletjes of om 2 groepen speeltoestellen te maken voor de grote en de kleine kinderen. Soms ook omdat het veldje dusdanig klein is dat we anders niet aan de norm van obstakelvrije ruimte kunnen voldoen.

Kleine speelveldjes

Voor kinderen onder de 4 jaar werden in het verleden vaak speelveldjes aangelegd binnen de 100 m grens vanaf het ouderlijke huis. In de praktijk blijkt dat kinderen onder de 4 niet alleen naar dit speelveldje mogen tenzij ouders er vanuit hun huis toevallig zicht op hebben. Uiteraard is dit maar op een paar plekken het geval. Daarom hebben veel kleine kinderen in Smallingerland ook wel een zandbak, schommel of glijbaantje in de achtertuin. Hebben ze dit niet dan gaan ouders, verzorgers of oudere kinderen mee naar het speelveld.

Kleine speelveldjes met 1 speeltoestel hebben weinig speelwaarde. Kinderen spelen er erg kort en ontmoeten er geen andere kinderen om mee te spelen. Er zijn een aantal kleine speelveldjes waar aan de ondergrond en de speeltoestellen te zien is dat ze amper of nooit gebruikt worden. In het verleden is soms 1 wipkip in het groen geplaatst om aan bewonerswensen tegemoet te komen. Dit mag geen speelveld genoemd worden.

Daarom zullen we op kleine speelveldjes de toestellen niet automatisch vervangen als ze afgeschreven zijn. Of het speelveldje vervalt of er wordt een combinatietoestel met zo veel mogelijk speelfuncties geplaatst. Dit hangt af van het aantal speelvelden dat op loopafstand aanwezig is. Uiteraard wordt dit goed gecommuniceerd met de bewoners. Dit betekent in de praktijk dat het aantal speelvelden in verhouding de komende jaren kan afnemen, maar dat de overgebleven velden kwalitatief veel meer speelplezier bieden.

Zandbakken

Veel zandbakken worden gebruikt als kattenbak. Na een regenbui is het zand meestal wel weer redelijk schoon maar de hygiëne blijft een probleem. De afgelopen jaren zijn op verzoek van bewoners veel zandbakken opgeruimd. Ook hebben we op verzoek van bewoners netten geleverd. Deze worden na gebruik niet altijd weer over de zandbak gelegd, waarna we de zandbak alsnog moeten opruimen. Er worden daarom geen nieuwe zandbakken aangelegd.

Tieners

Er heeft de laatste 10 jaar een inhaalslag plaatsgevonden qua sport en spelvoorzieningen voor tieners. Er is blijvend aandacht voor 12 +. (Zie overgewicht blz. 9)

Overgewicht

Steeds minder tieners/jongeren verbinden zich aan een sportclub maar willen wel bewegen in de openbare ruimte (NOC/NSF ledenaantallen). Hiervoor zijn de volgende voorzieningen aangelegd. De voetbal / basketbalkooi aan de Noorderdwarvaart, het tienerveld in het Himsterhout, het skatepark in het Slingepark, de panna-kooien in de Trisken en de Venen en een aantal panna-veldjes met kunstgras in het Himsterhout, De Drait en Drachtstervaart. Ook zijn (uit het Breedte Sport Impuls (BSI) budget) op dorp- en wijkniveau baskets, doelen en pingpongtafels geplaatst. Hier wordt naast sport en spel tieners en jongeren een eigen plek geboden. Recentelijk is het Slingepark geopend. In dit doegroen is ook een fitnessstoestel geplaatst waar niet alleen de jongeren maar ook veel volwassenen gebruik van maken. Ook is er een groot klimnet waar dagelijks kinderen gebruik van maken. Het Sportbedrijf maakt soms ook gebruik van sport en speeltoestellen in de openbare ruimte (BOS). Overleg en afstemming tussen de beleidsterreinen sport en spelen vindt daarom regelmatig plaats.

Het attractiebesluit

Elk speeltoestel moet gecertificeerd zijn. Dit betekent dat bewoners niet meer samen met de gemeente speeltoestellen kunnen bouwen. Ook het plaatsen van speeltoestellen moet in 75% van de gevallen door de leverancier zelf gedaan worden. Daarnaast heeft elk speeltoestel nu een wettelijk voorgeschreven obstakelvrije ruimte nodig, zodat kinderen die van de schommel vallen niet op het duikelrek terecht komen. Terecht, maar dit heeft tot gevolg dat we op kleine veldjes minder speeltoestellen kunnen plaatsen en soms moeten kiezen voor combispeeltoestellen. Soms moeten we het veld laten vervallen en de keuze maken om alleen speeltoestellen te plaatsen op een groot veld.

De 3% norm

Wij als gemeente zijn verantwoordelijk voor de inrichting van buitenspeelruimte. De inrichting is afhankelijk van onder andere bevolkingssamenstelling, bevolkingsdichtheid, behoefte aan speelruimte en aanwezigheid van weinig of veel kinderen uit een bepaalde leeftijdscategorie. Als er in een buurt weinig of geen kinderen wonen, kan de voor buitenspeelruimte bestemde grond worden ingericht als grasveld of parkje. Die grond heeft dan wel de bestemming buitenspeelruimte en als er meer kinderen in die buurt komen wonen, kan de inrichting van de buitenspeelruimte daarop worden aangepast. Het belangrijkste is dat er voldoende grond met de bestemming buitenspeelruimte in de wijk aanwezig is op plekken met voldoende sociale controle en veilige looproutes. Binnen Smalingerland zitten we gemiddeld boven deze 3%. Voornamelijk in de dorpen zitten we hier ruim boven.

Stimuleringssubsidie openbaar stellen schoolpleinen

Door multifunctioneel gebruik kunnen we nog beter aan de 3% norm voldoen.

Tot voor kort lag het initiatief voor het openbaar stellen van schoolterreinen vooral bij scholen.

Doel is deze initiatieven te stimuleren door het beschikbaar stellen van een subsidie en het maken van goede afspraken met de scholen.

Zowel de school als de gemeente heeft er voordeel van als een schoolplein openbaar toegankelijk wordt na schooltijd. Het voordeel voor de gemeente is, dat er meer wordt gedaan met dezelfde ruimte; er komt buitenspeelruimte beschikbaar, zonder dat daar extra grond voor moet worden uitgegeven.

Voor de school is er een financieel voordeel te behalen waardoor er een extra combinatiespeeltoestel + valdempende ondergrond kan worden aangeschaft. Kinderen zijn altijd blij met extra speelruimte.

Er zijn al enkele schoolpleinen opengesteld voor kinderen in de dorpen Opeinde, Oudega, Boornbergum en Houtgehage. Ook in de wijken de Drait (Montessori en BS de Drait), de Trisken (Tweespan) en de Wiken (BS de Wiken) zijn de schoolpleinen nu openbaar toegankelijk. De ervaringen zijn overwegend positief. Recentelijk heeft ook de Bolder / Anker (Folgeren) na de verbouwing haar schoolplein openbaar toegankelijk gemaakt.

Een aantal scholen heeft angst voor vandalisme, overlast en zwerfvuil. Tot op heden is deze angst alleen bij Brede School de Drait terecht gebleken. De gemeente heeft samen met de participanten de overlastproblemen aangepakt. In de praktijk blijkt dat er niet meer problemen voorkomen bij scholen die hun plein open stellen dan bij scholen met hekken. Overlastklachten zullen via het netwerkoverleg JOS (Jongeren op straat) worden aangepakt. De afdelingen veiligheid, wijkbeheer en samenlevingszaken zijn bezig hierop beleid te ontwikkelen en verwachten dat dit eind 2008 kan worden vastgesteld.

Speeltuinen

De speeltuinen en BASS zijn zelfstandige organisaties die subsidie ontvangen voor exploitatie, beheer en investeringen.

Door wisselingen in het bestuur van de speeltuinen is er geen continuïteit in kennis van vooral de financiële administratie. De MOS is nu structureel ingezet om hierop ondersteuning te bieden.

Voor speeltoestellen die op gemeentegrond staan is de gemeente wettelijk aansprakelijk. Daarom is er, zo nodig, bemoeienis met de kwaliteit van de speeltoestellen in de speeltuinen.

Met de speeltuinen is overeengekomen dat voor alle vrijwilligers een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) moet kunnen worden overlegd. Dit in navolging van BASS.

Met ondersteuning van de MOS zullen de speeltuinen een meerjareninvesteringsplan maken.

De jaarlijkse bijdrage investeringssubsidie zal op dit meerjarenplan worden afgestemd

Het aanbestedingsbeleid

Wanneer speeltoestellen worden aanbesteed is er sprake van een werk. Dus houden we voor de drempelbedragen de categorie 'werken' aan. Onder de € 50.000 moet er enkelvoudig onderhands aanbesteed worden. Boven de € 50.000 en onder de € 1.000.000 moet er meervoudig onderhands aanbesteed worden.

Werkwijze:

- Gunnen volgens van te voren vastgestelde selectie- en gunningcriteria.
- Schriftelijk afwijzen leveranciers die niet gekozen zijn.
- Publicatie is niet verplicht.

Mocht er ooit een opdracht boven het miljoen euro uitkomen dan moet er wel openbaar aanbesteed worden. Tot 50.000 zijn 2 leveranciers voldoende en bij bedragen boven de 50.000 en onder 1.000.000 moeten er minimaal 3 offertes opgevraagd worden.

Werkwijze in de praktijk:

- De beleidsmedewerker spelen en de opzichter wijkbeheer hebben op basis van criteria als speelfunctie, kwaliteit, garantie, service, enz. 5 leveranciers geselecteerd.
- 2 of 3 van de geselecteerde leveranciers krijgen opdracht om een speelplan te maken
- De leveranciers presenteren hun speelplan aan kinderen en ouders, die vervolgens de beste leverancier kiezen.
- De verliezende leveranciers krijgen een schriftelijk afwijzing

Kiezen met knikkers

Op een door wijkraad of dorpsbelang georganiseerde avond presenteren de leveranciers hun speelplan met bijbehorende speeltoestellen. De aanwezigen kiezen na de presentaties welke leverancier mag leveren. Kinderen krijgen 2 knikkers en volwassenen 1. Deze mogen ze in het bakje doen van de leverancier met het mooiste speelplan. De leverancier met de meeste knikkers mag leveren en plaatsen.

Bovenstaande ontwikkelingen zijn de aanleiding geweest voor een nieuwe methode "De knikkermethode".

5. De knikkermethode

Deze nieuwe methode om speelvelden aan te leggen, speelvelden te vernieuwen of uit te breiden is in Smallingerland ontwikkeld. Verschillende andere gemeenten hebben het afgelopen jaar deze methode van werken (gedeeltelijk) overgenomen (in Friesland in o.a. in Tytsjerksteradiel en Leeuwarden)

Meerjarenplan speelvoorzieningen

Basis is het meerjarenplan speelvoorzieningen 2007 - 2011

Van alle speelvelden is de kwaliteit van de toestellen in kaart gebracht. Op basis hiervan en de bewonerswaardering uit de wijkatlas is het meerjarenplan speelvoorzieningen geschreven. Binnen het meerjarenplan is ook rekening gehouden met aandachtswijken. Kinderen hebben minder grote of geen tuin om in te spelen, geen uitjes en gaan soms niet met vakantie. Daardoor zullen ze meer vrije tijd in hun wijk doorbrengen. In het vastgestelde meerjarenplan staat ook de budgetverdeling. Elk jaar is er voor een aantal wijken en dorpen een budget gereserveerd. (Zie bijlage)

Doelgroep

- Groep 1; kinderen basisschoolleeftijd (4 t/m 12 jaar) speelplekken op buurtniveau
- Groep 2; tieners (12 +) speelplekken op wijkniveau. Afhankelijk van aantal tieners wel kleine voorzieningen (bv. tafeltennistafel, basket, doeltjes, pannavoetbal) op buurtniveau
- Groep 3; specifieke groepen zoals skaters, mountainbikes, skeelers, jeu de boules, enz. speelplekken op stad / dorpsniveau

Keuze speelvelden

Uitgangspunt is dat 3% van de openbare ruimte bestemd is voor spelen.

In de bestaande wijken wordt gekeken naar een evenwichtige verdeling van speelvelden over de wijk. Ook de veilige looproutes worden hierin meegenomen. Groen met 1 enkel speeltoestel wordt niet langer benoemd als speelveld. Deze veldjes zullen worden gesaneerd als er goede speelvelden in de buurt zijn. Als die er niet zijn plaatsen we er een combinatietoestel met zo veel mogelijk speelfuncties.

Keuze speeltoestellen

Vanuit het speelbeleid wordt in de eerste instantie gekeken naar speelfuncties zoals schommelen, glijden, klimmen, trainen, verstoppertje, balanceren, enz. Deze speelfuncties willen we zoveel mogelijk per veld aanbieden en verdeeld over de speelvelden in de wijk in verschillende uitdagende vormen. Is dit niet mogelijk (qua ruimte, financiën) dan in ieder geval evenredig verdeeld over de wijk / dorp. Pas daarna worden er speeltoestellen bij gezocht. Speeltoestellen waar meerdere kinderen tegelijk op kunnen spelen en speeltoestellen die ook geschikt zijn voor minder valide kinderen hebben de voorkeur.

Situering

Los geplaatste speeltoestellen hebben geen meerwaarde behalve als ze in een zgn. speelroute worden geplaatst. Centrale speelvelden met meerdere speelfuncties (speeltoestellen) zijn tevens een ontmoetingsplek voor zowel de kinderen als de ouders / verzorgers. Dit versterkt de sociale cohesie in de wijk.

Participatie

In bestaande wijken en dorpen wordt door MOS, dorpsbelang of wijkraad samen met de bestaande werkgroepen spelen een inventarisatie van wensen gedaan. Deze wensenlijst + de bovenstaande uitgangspunten krijgen de leveranciers mee in hun opdracht.

De verschillende leveranciers presenteren hun speelplan vervolgens op een door dorpsbelang of wijkraad georganiseerde avond (tijdstip 19.00 uur) aan de kinderen en andere betrokkenen.

Na de presentatie kiezen de aanwezigen welk speelplan het meest aanspreekt en deze leverancier mag dan de toestellen leveren.

Stemming gebeurt met knikkers. Kinderen krijgen 2 knikkers en volwassenen 1. Deze mogen ze aan de leverancier geven die volgens hen de mooiste speeltoestellen heeft.

Werkwijze nieuwe wijken

Omdat er gezien de totale omvang van de toekomstige wijk nog maar weinig mensen wonen is het niet correct om een paar bewoners te laten kiezen voor de hele wijk. Daarom wordt intern of samen met projectontwikkelaars de keuze gemaakt tussen 2 of 3 leveranciers die een speelplan hebben gemaakt voor de hele wijk zodat we wel in een vroeg stadium de speelvelden kunnen inrichten.

Vervolgens maakt de gekozen leverancier voor elke plangebied van de wijk twee uitwerkingen van het speelplan. Per plangebied wordt een infoavond georganiseerd waar de betreffende bewoners worden uitgenodigd. De leverancier zal dan de twee uitgewerkte speelplannen betreffende hun gebied presenteren waarna vervolgens de aanwezigen kunnen kiezen welke uitwerking (toestellen) hun het meest aanspreekt. De meerderheid beslist en deze toestellen worden dan geplaatst.

Aanbesteding

In het kader van het aanbestedingsbeleid krijgen 2 of 3 (door wijkraad of dorpsbelang gekozen) leveranciers opdracht om een speelplan te maken voor de hele wijk of dorp. Gaat het om invulling van 1 speelveld (klein budget) dan is dit niet nodig. Vanuit de gemeente worden altijd de kaders aangegeven qua speelfuncties, leeftijdsopbouw, veiligheid (attractiebesluit) en keuze in leveranciers (kwaliteit materiaal, service en garantie)

Opdracht

Uitgangspunten die in de opdracht aan de leverancier worden meegegeven:

- inventarislijst wijkbeheer
Per wijk actualiseert wijkbeheer de inventarislijst (kwaliteit toestellen + vervanging)
- de wensenlijst van de bewoners (kinderen)
- een overzicht van de leeftijdsopbouw in het dorp of wijk (wijkatlas)
- een overzicht van de cijfers die bewoners geven voor spelen (wijkatlas)
- een kaart van de velden (corresponderend met de nr. inventarislijst)
- gemeentelijk budget
- te verwachten bijdrage dorpsbelang of wijkraad en/of fondsen

Voordeel van levering door 1 leverancier

- Eenheid in stijl en kleuren in de gehele wijk / dorp
- Maximaal aantal speelfuncties per veld.
- kwantumkorting

Stappenplan

1. De beleidsmedewerker spelen maakt samen met wijkbeheer een inventarislijst van de kwaliteit van de bestaande speeltoestellen. Tevens wordt gecheckt wat vervangen moet worden en welke speelfuncties er nog missen op een veld.
2. Inventarisatie bewonerswensen
Dorpsbelang, de wijkraad of het welzijnswerk inventariseert de bewonerswensen bij buurtverenigingen en of werkgroepen spelen of via scholen. Dit kan in verschillende vormen.
3. Dorpsbelang of wijkraad kiest de leveranciers die het speelplan mogen maken.
4. De gemeente geeft de 2 of 3 leveranciers opdracht om een speelplan (welke toestellen) te maken (zie opdracht)
5. De speelplannen worden gecheckt door de beleidsmedewerker spelen. Indien nodig wordt het plan aangepast.
6. Presentatie in dorpshuis of wijkcentrum van de speelplannen door de 2 of 3 leveranciers aan de kinderen en ouders en andere betrokkenen.
Na de presentaties wordt door stemming (met knikkers) gekozen welk speelplan het mooiste is en welke leverancier mag leveren. Kinderen krijgen 2 knikkers volwassenen 1.
7. Soms doet dorpsbelang een aanvraag bij de fondsen. Dan wachten we dit even af omdat toestellen niet eerder geplaatst mogen worden dan de aanvraag behandeld is.
8. De gemeente geeft opdracht aan de leverancier of maakt het budget over aan dorpsbelang, zodat deze opdracht kan geven.
9. Plaatsing van de speeltoestellen.
10. opname in het onderhoudsschema

6. Aanbevelingen

- De notitie en de nieuwe methode van werken vaststellen
- Deze kan uitgevoerd worden binnen de middelen van het meerjarenplan speelvoorzieningen 2007 - 2011.

Bijlage;
Meerjarenplan speelvoorzieningen 2007 - 2011

